

Nr 16.

Av herr Carlström m. fl., om viss ändring i Kungl. Maj:ts förslag angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl.

Vid genomläsandet av den nu föreliggande finansplanen finner man, att finansministern med berömvärd ansträngning sökt pressa ned utgifterna på en mångfald områden och även såtillvida lyckats, som det framlagda budgetförslaget till sitt omfång för »verkliga utgifter» hållits inom något snävare ram än föregående år. Denna ansträngning kan emellertid anses vara nödd och tvungen, enär de beräknade inkomsterna på ett oroväckande sätt gått ned, och möjligheten till balansering av budgeten har ej kunnat vinnas utan tillgripande av nya, ökade skatter och en bottenkrapning av besparingar av skilda slag. Den som vill ägna en tanke åt det läge som, vid fortsatt krisförhållande, kommer att uppstå vid uppgörandet av budgeten nästa och närmast följande åren, då alla besparings- och omläggningskällor äro uttömda, måste förstå att vi gå mot ännu mer ökade skatter och ett allt ohållbarare statsfinansiellt läge.

Det måste sålunda anses ganska angeläget att med hänsyn till detta på varje punkt där det är möjligt söka nedbringa utgifterna. Så mycket mera förvåning väcker det därför då finansministern förbigått en sådan punkt utan att känna sig manad att göra det ringaste försök till nedskärningar, ändå att han understrukit den storleksgrad i utgiftshänseende som denna punkt innebär. Det heter nämligen på sidan 15 »Inkomsterna» som följer: »En mycket betydande del av riksstatens utgiftssumma utgöres av lönekostnader. I den mån dessa kostnader bestå av fasta löner till ordinarie personal, kan i allmänhet någon omedelbar begränsning av utgifterna ej genomföras. Annat är förhållandet med dyrtidstilläggen, där är det möjligt att uppnå omedelbar utgiftsminskning genom ändring i grunderna för åtnjutande av dessa tillägg.» Och så konstateras i fortsättningen, att indextalet vid årsskiftet sjunkit med 2 enheter under det för fjolåret fastställda och nu för beräkningarna gällande grundtalet.

Vad gör då herr finansministern för reflexioner vid denna punkt? Som sagts har han redan konstaterat att härvidlag är en omedelbar utgiftsminskning möjlig, och man väntar sig ett ingående resonemang om skäligh-

heten av densamma: En överblick av löne marknaden i vårt land och andra länder. En jämförelse med vissa andra jämförbara arbetsområdens lönelägen. En exposé över de affärsdrivande verkens räntabilitetsutsikter. De statsanställdas förmåner ifråga om ledighet, semester, sjukvård och pension. Den återverkan ifrågavarande lönekostnader ha på priset av de tjänstbarheter som allmänheten har att betala. Och slutligen: Om huru återgång till normala och bättre ekonomiska förhållanden skall kunna ske utan anpassning av löneläget till rådande bytes- och avsättningsförhållanden.

Men intet av allt detta har bekymrat herr finansministern. Det är som om han ej hade den ringaste vetskap om att i detta nu hela folkskikt få arbeta för en lön som omräknad i penningar ligger på förkristidens nivå, och att dessas tillbytesmöjligheter så försvagats att härigenom hela näringslivet avmattas. I stället tar han »hänsyn till ovissheten i den fortsatta utvecklingen» och finner sig ej ens behöva jämka dyrtidstillägget efter den sänkning som indextalet undergått sedan förra året. Då stora grupper av landets folk sedan flera år tillbaka utan »hänsyn till ovissheten i den fortsatta utvecklingen» fått underkasta sig till hälften sänkta inkomster, delvis eller total förlust av arbete, ruin och fattigdom, anses ej detta utgöra tillräckligt skäl för en sänkning av lönebelopp som tillkommer extra utöver en i denna tid jämförelsevis hög grundlön. Här resoneras tydligen fortfarande efter den satsen: »Den som haver skall varda givet», då däremot på andra punkter det ser ut som om den som »intet haver» skall mista även detta.

Nu kan emellertid den tid anses vara inne, som både ur allmänt ekonomisk och statsfinansiell synpunkt kräver ett borttagande av dyrtidstilläggen för de reglerade verken och befattningarna, vilket innebär detsamma som sänkning av indextalet till 136. Häri ligger ingen som helst orättvisa och ingen avoghet mot befattningshavarna. Det är helt enkelt en naturlig och fullt försvarbar åtgärd som förestavas av nödvändigheten till utjämning och anpassning i denna hårda tid. Utgår man från löneläget före 1914 och de kraftiga löneregleringar som för massan av befattningshavare sedan dess vidtagits, äro dessa i väsentlig mån bättre kompenserade för dyrtiden än andra grupper av vårt folk.

Då en sänkning på en gång efter dessa linjer emellertid kan anses ha ringa utsikt att vinna riksdagens bifall, föreslå vi en sänkning med hälften detta år, d. v. s. ett indextal av 146. Utgående procenttal för de reglerade verken och befattningarna blir då 5, och för de oreglerade 23.

Vi hemställa sålunda,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av vad i statsverkspropositionen under *Utgifterna*. För flera huvudtitlar gemensamma frågor, punkt 8. Dyrtidstillägg till befattningshavare i statens tjänst m. fl. föreslagits, att dyrtidstilläggen

under budgetåret 1933—1934 skola utgå efter ett indextal av 146.

Stockholm den 16 januari 1933.

Oscar Carlström.

P. J. Näslund.

O. E. Sandberg.

Ant. Wikström.

Sven Olsson.

Johan Olofsson.

O. Johansson,
Edsbyn.

A. W. Lundén.
